

LA NOVA REGULACIÓ DELS CONTRACTES D'INTEGRACIÓ A LA LLEI 2/2005, de 4 d'abril*

Juana MARCO MOLINA

Prof. Titular Habilitat com a Catedràtic de dret civil

**[EXTRACTE DEL CAPÍTOL XV del
Manual de dret civil català dirigit pel
Prof. Badosa Coll; propera reimpressió en premsa]**

SUMARI: 1. INTRODUCCIÓ: ELS MOTIUS DEL CANVI LEGISLATIU EN MATÈRIA DE CONTRACTES D'INTEGRACIÓ.— 2. LA NATURALESA DEL CONTRACTE.— 2.1. La qüestionable naturalesa “civil” del contracte.— 2.2. El caràcter associatiu o parciari.— 2.2.1. La participació de l'integrat al risc econòmic de l'explotació.— 2.2.2. El règim de tinença dels animals per l'integrat.— 3. EL RÈGIM JURÍDIC DEL CONTRACTE.— 3.1. Les fonts.— 3.2. Els aspectes legalment regulats.— 3.2.1. La forma de celebració del contracte i la inscripció d'aquest en un registre especial.— 3.2.2. El contingut mínim o les mencions obligatòries del contracte.— 3.2.3. La durada mínima del contracte.— 3.2.4. Les obligacions de les parts.— 3.2.4.1. Les obligacions de l'integrador.— 3.2.4.2. Les obligacions de l'integrat.— 3.2.5. El règim de responsabilitat.— 3.2.6. L'extinció del contracte.— 3.2.7. L'establiment d'un sistema d'arbitratge institucional

1. Introducció: els motius del canvi legislatiu en matèria de contractes d'integració

La Llei 2/2005, de 4 d'abril, del Parlament de Catalunya ha dotat d'una nova regulació als contractes d'integració, és a dir, als contractes que regeixen les condicions de la col·laboració entre dues parts destinada a l'obtenció de productes pecuaris (art. 2.1) o, si escau, a l'engreix de bestiar (art. 6.1, apartats *d* i *h* i art. 9.b]). Anteriorment, aquests contractes estaven regulats a la Llei 24/1984, de 28 de novembre, la promulgació de la qual va estar motivada tant per l'augment d'aquesta modalitat contractual des de finals dels anys setanta, arran del canvi tecnològic i de la demanda del mercat, com perquè la incorporació de la gran empresa com un dels agents de l'explotació (com a integrador) va fer necessari un cert intervencionisme legislatiu.

A aquestes mateixes motivacions, se sumen ara altres, que són les de la Llei actual:

- El successiu augment de la integració com a sistema de gestió de l'explotació ramadera (els art. 1 i 5.1. Llei 2/2005 es refereixen a la integració com a sistema de gestió o forma d'activitat, a més de com a contracte). En efecte, segons dades aportades per la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de la Generalitat de Catalunya, més del 50% de la producció ramadera a Catalunya (particularment, en el sector avícola, on arriba al 81%) es realitza en règim d'integració.

- Les crisis sanitàries i de seguretat alimentària que, suscitées per malalties com la pesta porcina, imposen una redefinició de les responsabilitats entre els subjectes de l'explotació (cfr. Exp. Mot. Llei 2/2005, par. 5è). Particularment, es persegueix la “consolidació d'explotacions ramaderes respectuoses amb les

directrius sanitàries...” (vegeu Exp. Mot., par. 3r), que, en aquest àmbit, són sobretot les imposades per la Llei espanyola 8/2003, de 24 d'abril, *de sanidad animal*, algunes de les disposicions de la qual queden reflectides en els preceptes de la Llei 2/2005 relatius a les obligacions de les parts (art. 9 i 10 Llei 2/2005), a les seves respectives responsabilitats (art. 6.1.f i 12.3. i 12.4) i a les indemnitzacions que els puguin correspondre per determinades intervencions administratives decretades sobre els animals explotats en règim d'integració (art. 13).

- Les successives i més rígides exigències sanitàries i mediambientals imposades per la normativa comunitària europea (entre d'altres, cfr. Directiva 91/676/CEE, del Consell, de 12 de desembre de 1991, relativa a la protecció de les aigües contra la contaminació produïda per nitrats utilitzats en l'agricultura [DOCE núm. L-375, de 31 de desembre de 1991]; Directiva 90/425/CEE, del Consell, de 26 de juny de 1990, relativa als controls veterinaris i zootècnics aplicables en els intercanvis intracomunitaris de determinats animals vius i productes amb vista a la realització del mercat interior [DOCE núm. L-224, de 18 d'agost de 1990], i Decisió 2001/327/CE, de la Comissió, de 24 d'abril de 2001, relativa a les restriccions imposades al moviment d'animals de les espècies sensibles pel que fa a la febre aftosa [DOCE L-115, de 25 d'abril de 2001]).

- Per fi, en el pla estrictament jurídic, el propòsit legislatiu d'impedir que la desigual posició econòmica de les parts contractants, *integrador* i *integrat*, es tradueixi en un desequilibri de la posició contractual de l'integrat, com a contractant econòmicament més feble (vegeu l'al·lusió de l'Exp. de Mot., par. 3r, de la Llei 2/2005 a “les adaptacions necessàries per a aconseguir més garanties d'igualtat entre les parts...”, i par. 5è: “...es pretén aconseguir un equilibri més gran entre les parts...”). Enfront del deliberat abstencionisme de l'anterior Llei 24/1984 (vegeu la seva Exp. Mot., par. 4t: “...mirant que això no comporti un excés d'intervencionisme...”), que va atorgar primacia a la llibertat de pacte (vegeu en aquest sentit les intervencions dels Diputats de CiU, Grup proponent de la Llei, durant la seva discussió en el Ple del *Parlament; Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P, núm. 9, de 14 de novembre de 1984, pàg. 273, 275, 276, 291, 294, 297, 302 i 303), això es tradueix en la Llei actual en un considerable augment de la disciplina imperativa del contracte en detriment de l'autonomia de la voluntat, afectant aquestes normes imperatives – com es veurà – a la forma de celebració, a la durada (art. 4.2) i al contingut mínim preceptius del contracte (art. 6) i a la seva inscripció obligatòria en un registre especial (art. 5.3).

2. La naturalesa del contracte

2.1. La seva qüestionable naturalesa “civil”

Igual que l'anterior de 1984 (art. 1.1), l'actual Llei 2/2005 (art. 2.1) defineix el contracte d'integració com a contracte de naturalesa “civil” que regula la “col·laboració” entre dues parts, integrador i integrat, al servei d'una activitat pecuària productiva (art. 1; 2.1; 6.1.h; 8.b i 10.c i 11.a).

D'entrada, es fan necessàries algunes precisions sobre la seva naturalesa civil, ja que aquesta qualificació és discutible i sembla respondre a un cert voluntarisme del legislador. Segons el nostre parer, el contracte d'integració té més aviat naturalesa mercantil, i no pas civil, no només perquè tant l'integrador (art. 5.1) com l'integrat (art. 2.4, 5.2, 6.1.c, 6.2, 10 a a d i f i art. 12.2) –siguin o no professionals de la ramaderia (arg. ex art. 8.b)– són empresaris (tal com confirma la STSJC de 25 d'abril de 1995, f. j. IV), sinó també perquè regula una relació econòmica que comporta la transformació i subsegüent venda (art. 325 Codi de Comerç) del bestiar objecte del contracte (arg. ex art. 2.2 i 6.1.h). Si, malgrat això, la Llei qualifica el contracte com a “civil”, és probablement per a evitar la seva eventual impugnació per intromissió en la competència estatal exclusiva en matèria de legislació mercantil (art. 149.1, regla 6a CE).

Amb tot, és possible trobar certa justificació substantiva a aquesta qualificació legal induïda per qüestions de competència legislativa: el ja al·ludit propòsit legislatiu de corregir la desigualtat entre les parts contractants “civilitza” la regulació del contracte, allunyant-la de l'abstencionisme propi d'una regulació mercantil.

2.2. El seu caràcter associatiu o parciari

2.2.1. La participació de l'integrat al risc econòmic de l'explotació

Des del punt de vista substantiu, és la relació de col·laboració la que, en essència, qualifica el contracte. Sense ella, el contracte no seria d'integració, perquè la Llei admet una desigual posició econòmica entre els contractants (Exp. Mot., par. 3r), però no una situació de subordinació o dependència laboral de l'integrat (art. 2.4) respecte de l'integrador. Tanmateix, la independència de l'integrat és compatible amb el fet que l'adreça tècnica de l'explotació s'atribueixi legalment a l'integrador (art. 9.f), tant per pressuposar-se-li la condició d'empresari (art. 2.4, 5.2, 6.1.c, 6.2, 10.a a d i f i art. 12.2) com per considerar-se que l'execució o aplicació de les decisions de l'integrador (art. 12.3.) permet a l'integrat la suficient discrecionalitat o autonomia tècnica (així pot inferir-se de l'Exp. Mot., par. 5è, que fa a l'integrat solidàriament responsable enfront de tercers per l'execució d'aquestes decisions).

La col·laboració es materialitza en la realització d'aportacions per ambdós contractants (art. 1) i persegueix la participació econòmica d'ambdós (art. 2.1 i 2.2) en els rendiments de l'activitat pecuària productiva (art. 1; 2.1; 6.1.h; 8.b i 10.c i 11.a) gestionada a través del contracte.

L'integrador és el contractant que aporta els animals (destinats a la cria o obtenció d'altres productes pecuaris: art. 2.2, 6.1.h, o bé a l'engreix: art. 6.1.d i h i art. 9.b) i els mitjans de producció.

A l'integrat, li correspon aportar les instal·lacions per a l'estada (art. 6.1.c) i tinença (art. 7) del bestiar i realitzar una prestació de treball: la cura i manteniment d'aquell. En la mesura que, a més de treball, l'integrat també aporta béns (art. 2.4: “...les instal·lacions i la resta de béns necessaris per a la cura i el manteniment del bestiar”), no existeix, doncs, una distinció nítida entre

un suposat soci capitalista (l'integrador) i un altre d'industrial (l'integrat). D'altra banda, a això contribueix també que pugui pactar-se que, a més de béns, l'integrador assumeixi també una prestació de treball: la realització de tots aquells serveis necessaris per a l'explotació que no hagin estat atribuïts contractualment a l'integrat (art. 1 i 9.a).

La Llei admet, a més, algunes altres modificacions pactades en el règim d'aportacions, compatibles amb la seva tipificació com a contracte d'integració. Així, seguint en aquest punt el C. c. italià de 1942 (art. 2186.1), el contracte seguirà sent d'integració tot i que sigui també l'integrador qui faciliti l'espai per a pastures (art. 6.2). En canvi, les instal·lacions per a l'estada del bestiar hauran de ser sempre aportades per l'integrat, perquè si aquest es limita a una prestació de treball, el contracte es transformaria en una relació laboral (*id. ex art. 6.2*).

L'objecte de la col·laboració és el repartiment dels fruits o guanys derivats de l'explotació ramadera en proporció a les seves respectives aportacions (art. 2.1 *in fine* i art. 12.1, que només té sentit referit a "les aportacions" i no a "les obligacions" dels contractants). Ambdós elements (col·laboració i participació d'ambdós contractants en el risc i en els rendiments de l'activitat: art. 3.2) atribueixen al contracte caràcter associatiu o parciari, al qual, com a tal, serien supletòriament aplicables les disposicions del contracte de societat (art. 1579 C. c.). Malgrat això, el règim jurídic de les aportacions impedeix –com veurem en l'epígraf següent– qualificar-lo de contracte societari.

Diverses notes de la nova regulació legal incrementen l'aspecte associatiu del contracte respecte a l'anterior de la Llei de 1984:

A) En primer lloc, desapareix la referència de la Llei anterior (art. 1.2 i 10.1) a l'obligació de l'integrador de pagar a l'integrat la "retribució convinguda", cosa que donava motiu a interpretar que només l'integrador percebia els rendiments de l'explotació, havent de destinar-ne una part a satisfer la remuneració de l'integrat. Ara, en canvi, l'art. 2.1 de la Llei 2/2005 al·ludeix a la "participació econòmica" d'ambdós contractants en els resultats de l'activitat productiva, "en funció de les seves aportacions i de la producció obtinguda" (*id. art. 12.1*, corregit en el sentit indicat en el paràgraf anterior).

B) El segon element de la nova regulació legal que fomenta el caràcter associatiu del contracte es troba en l'art. 6.1.i, que, enfront de l'anterior art. 11, primera proposició, de la Llei de 1984, intensifica la participació de l'integrat en les eventuais pèrdues. Així, mentre que aquell precepte obligava a compensar a l'integrat pels danys derivats de la mort o sacrifici dels animals, esdevinguts per cas fortuït o força major, en canvi, l'actual art. 6.1.i preveu que, en aquests supòsits o altres anàlegs d'interrupció del contracte per circumstàncies alienes als propis contractants, siguin ambdós qui suportin la pèrdua econòmica inherent a aquestes contingències (cf. art. 6.1.i, en la seva al·lusió al "sistema de compensació *mútua*" que s'ha d'estipular per a aquestes situacions).

C) Per fi, també incideix en l'al·ludida tendència associativa l'actual art. 13.3, per contraposició a l'art. 11, última proposició, de la Llei anterior. Així, mentre

que aquell precepte assignava exclusivament a l'integrador, com a propietari, les indemnitzacions abonades per l'Administració en cas de sacrifici obligatori d'animals, l'art. 13.3 de la nova Llei –pressuposant la participació de l'integrat en el risc de l'explotació– obliga a l'integrador a destinar-li part de la indemnització percebuda en proporció als dies d'estada dels animals en el seu establiment.

2.2.2. El règim de tinença dels animals per l'integrat

Malgrat el seu caràcter associatiu, existeix una dada que impedeix, en canvi, qualificar el contracte d'integració de contracte societari: la relació de col·laboració entre integrador i integrat no va acompanyada d'una posada en comú dels béns aportats (art. 1665 CCE), sinó que cada part conserva la propietat d'allò que aporta. Especialment, així ho manifesta l'art. 7è de la Llei, segons el qual “El contracte d'integració no transfereix la propietat a l'integrat, el qual té els caps de bestiar en dipòsit mentre dura el contracte...”.

Simultàniament, la norma transcrita qualifica el concepte possessori de tinença dels animals per l'integrat: com a dipositari, és el seu posseïdor exclusiu, però un posseïdor la possessió del qual s'exerceix per compte o en interès d'altri (art. 432 CCE), quedant obligat pel contracte d'integració (acte atributiu i fonament legitimador de la seva possessió) al reconeixement d'una possessió superior, la de l'integrat, de caràcter incorporal i exercida a través d'ell (art. 431 CCE). Per això, no té poder de disposició sobre el bestiar, llevat que se li atribueixi mitjançant pacte (art. 7 Llei 2/2005), cas en el qual estaria disposant de béns d'altri com a mandatari.

La condició de posseïdor del bestiar atorga a l'integrat una garantia de compliment enfront de l'integrador que la Llei 2/2005 s'oblida d'esmentar, si més no per remissió a la legislació que específicament l'estableix: es tracta del dret de retenir el bestiar i oposar-se a la seva restitució en cas d'incompliment per l'integrador de les seves obligacions respecte a l'integrat, especialment les de l'art. 9.d (“obligacions econòmiques pactades”), més totes aquelles sobrevingudes per raó de la tinença del bestiar (art. 6.1.i), així com la de satisfer les indemnitzacions previstes en els art. 12.2 (indemnitzacions per la mort o malalties dels animals a conseqüència del seu estat sanitari en el moment del seu lliurament a l'integrat o pel retard en aquest lliurament o en la seva retirada) i 13.3 (pagament a l'integrat d'una part proporcional de la indemnització satisfeta per l'Administració a l'integrador). Aquestes obligacions encaixen o són reconduïbles a algunes de les categories d'obligacions que, segons la Llei 19/2002, de 5 de juliol, *de drets reals de garantia*, faculden a l'exercici del dret de retenció (cfr. art. 5.a Llei 19/2002: “El rescabament de les despeses necessàries per a la conservació i la gestió de la cosa i el de les despeses útils”, i art. 5.b de la mateixa Llei: “El rescabament dels danys produïts per raó de la cosa a la persona obligada al lliurament”).

És més, en la mesura que, com es veurà més endavant, l'activitat de l'integrat sobre el bestiar pot ser qualificada de realització d'“obra” (és a dir, com a una obligació de resultat i no només de mitjans o de mera activitat), li correspondria també retenir pel concepte previst en l'art. 5.c de la Llei 19/2002: la retribució

de l'activitat realitzada sobre el bestiar (la "cura i el manteniment del bestiar": art. 1 i 10.i Llei 2/2005) dirigida a fer-lo productiu. Com ja s'ha indicat (cfr. epígraf 2.2.1.), aquesta retribució consisteix a satisfer a l'integrat la seva participació en els beneficis de l'explotació (art. 3.2 i 6.1.h).

3. El règim jurídic del contracte

3.1. Les seves fonts

Segons l'art. 3.1 de la Llei 2/2005, "El contracte d'integració es regeix pels pactes convinguts entre les parts, sempre que no siguin contraris a les normes d'aquesta Llei, i a la normativa sectorial aplicable a l'activitat objecte del contracte". Tres són les notes distintives d'aquesta enumeració legal de les fonts reguladores del contracte respecte a la continguda en l'anterior art. 3.1 de la Llei 24/1984:

1ª). L'increment de la regulació legal imperativa del contracte en detriment de la llibertat de pacte.

L'actual Llei 2/2005 és més "garantista" (com van reconèixer tots els Grups parlamentaris durant la discussió del Projecte de Llei en el Ple del *Parlament*; cfr. *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P, núm. 40, de 17 de març de 2005, pàg. 52, 53, 54 i 56) o protectora de l'integrat com a part contractual econòmicament més feble. Per això, fomenta l'equilibri *inter partes*, no només a través de l'esmentada prohibició o limitació del règim contractual de repartiment dels guanys i les pèrdues, que subsisteix en l'actual art. 3.2, sinó també, indirectament, a través d'altres disposicions, com, p. ex., l'art. 12.4, que, en cas de detectar-se substàncies prohibides en la carn dels animals, presumeix la condició d'infractor en l'integrador (el seu propietari), malgrat ser l'integrador (posseïdor dels mateixos), qui els cuida o manipula efectivament; o també l'art. 13.3, que –per contraposició a l'anterior art. 11 *in fine*, que destinava exclusivament a l'integrador les indemnitzacions per aquest concepte– obliga a l'integrador a fer participar a l'integrat en les indemnitzacions satisfetes per l'Administració per raó d'actuacions sobre els animals (sacrifici o tractaments sanitaris) decretats per ella mateixa.

2ª) En congruència amb aquesta restricció de l'autonomia de la voluntat en benefici de la regulació legal del contracte, es detecta una substancial disminució, o, fins i tot, supressió, del costum com a font reguladora. Possiblement, això té molt a veure amb la seva valoració negativa pel grup Socialista, que avui avala la vigent Llei; així, mentre que CiU, Grup ponent de la Llei de 1984, va veure en ella una expressió de l'autonomia de la voluntat col·lectiva (és a dir, d'un sector representatiu de la comarca on es desenvolupava l'activitat ramadera), els socialistes van veure el costum local com a eventual expressió de l'ús professional de la gran empresa ramadera, que en el contracte sol assumir la posició de l'integrador (per a un besllum de debat sobre el paper del costum, entre el representant parlamentari del Grup Socialista i el de CiU, *vid.* la discussió del Projecte de Llei de 1984, en el *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P, núm. 9, de 14 de novembre de 1984, pàg. 292-293).

3^a. Finalment, aquesta progressió de la regulació legal del contracte en detriment de la pactada no es manifesta només a través de normes de Dret privat, sinó també en gran mesura a través de prescripcions de Dret públic que “persegueixen la consolidació d'explotacions ramaderes respectuoses amb les directrius sanitàries i de protecció del medi ambient i l'entorn natural” (cfr. Exp. de Motius, par. 3r, de la Llei 2/2005). Com ja s'ha apuntat en la **Introducció**, la normativa essencial a aquests efectes ve donada per les directives de la UE sobre sanitat animal i protecció mediambiental, així com per la Llei estatal 8/2003, de 24 d'abril, *de sanidad animal*, algunes de les disposicions de les quals queden reflectides en els preceptes de la Llei 2/2005 relatius a les obligacions de les parts (art. 9 i 10 Llei 2/2005), a les respectives responsabilitats (art. 6.1.f i 12.2 i 12.3) i a les indemnitzacions que puguin correspondre'ls per determinades intervencions administratives decretades sobre els animals explotats en règim d'integració (art. 13).

3.2. Els aspectes legalment regulats

Segons indica el propi legislador (cfr. Exp. de Motius de la Llei 2/2005, par. 4t), la regulació imperativa del contracte afecta als següents aspectes:

3.2.1. La forma de celebració del contracte i la seva inscripció en un registre especial

Enfront de la llibertat de forma que imperava en la Llei anterior, la Llei actual exigeix en benefici de l'integrat (cfr. discussió parlamentària de la Llei 2/2005; *Diari de Sessions del Parlament*, Sèrie P, núm. 40, de 17 de març de 2005, pàg. 52 i 54) la celebració per escrit (segons model homologat per l'Administració: art. 4.1 i Disp. Ad. 1a) del contracte d'integració (art. 4.1), amb valor de requisit substancial o *ad solemnitatem*, ja que el propi legislador decreta la nul·litat dels contractes verbals (art. 4.2).

La finalitat de la inscripció en un registre administratiu és permetre que l'assentament efectuat a partir del contracte inscrit contingui la informació relativa a l'activitat ramadera gestionada en règim d'integració (art. 5.3) i el seu corresponent control administratiu (art. 5.1 i 5.2).

3.2.2. El contingut mínim o les mencions obligatòries del contracte

A més de la forma substancial imperativa, la Llei 2/2005 imposa també una formalitat: l'assenyalament per les parts d'un contingut contractual mínim o determinades mencions obligatòries del contracte, que són les previstes en l'art. 6. Tal com hem assenyalat (cfr. epígraf III, 1.), aquest contingut legal mínim no només s'estableix en interès dels propis contractants, per a dotar de seguretat a la seva posició contractual (particularment, a la de l'integrat; cfr. art. 6.1.b, d, h i i), sinó també en interès públic, ja que interessa a la pròpia Administració la determinació de quin dels contractants assumeix el compliment de les obligacions sanitàries i mediambientals i a qui d'ells correspon la responsabilitat per la seva infracció (cfr. art. 6.1, apartats a, c, i, g i j i, sobretot, l'apartat f, que, com vèiem en l'apartat III, 1 és el màxim exponent

d'aquest doble interès normatiu públic i privat). Amb tot, el propi art. 6.1.j reconeix que, malgrat exigir-se l'establiment en el contracte del "sistema de responsabilitat de les parts", aquest només podrà ser el previst legalment en l'art. 12.

3.2.3. La durada mínima del contracte

Un altre aspecte de la disciplina imperativa del contracte és el de la durada, que constitueix també un dels extrems que han de ser obligatòriament previstos per aquest (art. 6.1.b).

Però, sobretot, per a dotar d'estabilitat al treball de l'integrat, s'exigeix legalment una durada mínima del contracte, que ha de coincidir amb la durada del cicle productiu (art. 4.2) d'engreix, cria o reproducció del bestiar. Més enllà d'aquesta durada legal mínima, es pot pactar una durada superior, per un període de temps determinat (cfr. art. 8 a i art. 9.b: "...període de temps... pactat[s]"), que pot abastar més d'un cicle productiu (art. 8.b).

3.2.4. Les obligacions de les parts

Com ja s'ha indicat en l'epígraf **3.1**, la Llei enumera sense separar-les les obligacions dirigides a l'altre contractant de les que tenen com a destinatari la pròpia Administració

3.2.4.1. Les obligacions de l'integrador

De les que enumera l'art. 9, convé destacar el fet que s'estableixi com a obligació de l'integrador tant la d'entrar (art. 9.a) com la de retirar (art. 9.b) el bestiar. La previsió de la retirada del bestiar com a obligació és clara, perquè el bestiar que no es retira ocupa lloc i consumeix en les instal·lacions de l'integrat. Algun aclariment requereix, en canvi, el fet que també constitueixi una obligació de l'integrador "entrar" el bestiar en el moment pactat (art. 9.a i art. 12.2). Respecte d'això, la possible explicació podria raure, d'una banda, en el perjudici que, a l'integrat, li provoca veure's privat d'un determinat temps de possessió del bestiar que pot ser-li necessari per a obtenir determinats resultats (sobretot, d'engreix) i, correlativament, en el lucre cessant que li representa la desocupació de les seves instal·lacions que, durant el temps de retard, haguessin pogut rendibilitzar-se ocupades pel bestiar pertanyent a un altre integrador.

Malgrat no estar inclosa en l'enumeració de l'art. 9, també forma part de l'estatut obligacional *ex lege* de l'integrador la seva obligació d'indemnitzar a l'integrat per les contingències previstes en l'art. 12.2: pels danys que li ocasionin la mort o les malalties del bestiar quan aquestes siguin conseqüència de l'estat sanitari dels animals en el moment del seu lliurament o de l'operació de descàrrega en les instal·lacions de l'integrat. Així mateix, li ha d'indemnitzar els danys i perjudicis que li causi el retard en el lliurament i retirada dels animals.

Resulta destacable que aquest deure d'indemnització de l'integrador es perfili objectivament: l'art. 12.2 ho imposa prescindint de si el retard o les malalties que el fonamenten són o no imputables a l'integrador, la qual cosa el faria responsable fins i tot per cas fortuït. En canvi, el deure d'indemnització que el mateix precepte imposa a l'integrat pels danys que aquest al seu torn hagués pogut causar a l'integrador és només per culpa o fet propi (cfr. art. 12.2 *in fine*: "danys i perjudicis que siguin conseqüència de la seva actuació...").

3.2.4.2. Les obligacions de l'integrat

Les obligacions de l'integrat són també obligacions tant enfront de l'Administració com enfront de l'integrador. Quant a les obligacions enfront de l'integrador, d'acord amb l'art. 10, es pot establir una triple tipificació:

- Una obligació merament instrumental, dirigida a permetre a l'integrador l'exercici dels seus drets i obligacions contractuals. Es tracta de facilitar-li l'accés a les instal·lacions de l'explotació, amb la finalitat de permetre-li tant la retirada del bestiar com la prestació dels subministraments que li correspongui aportar (art. 10, apartat *h*).

- Mantenir les pròpies instal·lacions en estat de prestar el servei de maneig i cura del bestiar (art. 10, apartats *a*, *b*, *c* i *d*), cosa que inclou mantenir-les d'acord amb les condicions legal i administrativament exigides (art. 10, apartat *a*) per a poder desenvolupar aquesta activitat.

- L'obligació substancial és la d'"efectuar totes les actuacions necessàries per a la cura del bestiar" (art. 10, apartat *i*). Malgrat estar formulada com a mera prestació de mitjans, la finalitat productiva del contracte (art. 1, 2.1, 6.1.*h*, 8.*b* i 11.*a*) duu a pensar que la conducta exigida a l'integrat ha de ser, en realitat, l'obtenció d'un resultat productiu (arg. ex art. 11, apartat *a*: "...els altres...serveis que calguin per a la producció..."), idea que cal extreure llavors indirectament d'altres preceptes legals, com ara els art. 6.1.*d* i 9.*b*, dels quals es desprèn que, en cas que la finalitat de l'activitat sigui l'engreix, el bestiar haurà d'haver assolit el pes de sortida pactat.

3.2.5. El règim de responsabilitat

El règim de responsabilitat de les parts només pot ser el previst en l'art. 12 i, més específicament, en l'art. 12.3 i 4. Són aquests preceptes els que regulen el "sistema [legal] de responsabilitats" al qual es refereixen tant el ja citat art. 6.1.*j* com l'Exposició de Motius de la Llei 2/2005 (par. 5è), "sistema" que cal distingir de la ja exposada (en l'epígraf **3.2.4.1**) responsabilitat contractual o entre els propis contractants de l'art. 12.2. Aquí, en canvi, es tracta d'una responsabilitat extracontractual o enfront de tercers i, més concretament, enfront de l'Administració per les "infraccions" (*id.* Exp. Mot., par. 5è i art. 12.3 *in fine* i 12.4 *in fine*) produïdes en l'exercici de l'activitat ramadera.

Aquest règim legal de responsabilitat està clarament inspirat en l'art. 16.2, apartat *a* i *b* de la Llei estatal 8/2003, *de sanidad animal*. El principi subjacent en aquests preceptes (i, consegüentment, en l'art. 12.3 i 12.4 de la Llei

catalana) és la responsabilitat individual d'integrador i integrat per la seva conducta o actuació (art. 12.3 *in fine* i 12.4 *in fine*), exceptuant els casos en què no es pugui determinar la causalitat exclusiva del resultat (de la "contingència o la infracció"), presumint-se llavors que es tracta d'una actuació compartida, en la qual la presa de decisió ha correspost a l'integrador i la seva execució a l'integrat, establint-se la responsabilitat solidària d'ambdós.

Una excepció puntual a aquesta presumpció legal d'actuació compartida i consegüent responsabilitat solidària es refereix a la infracció consistent en la detecció de substàncies prohibides en la carn dels animals, cas en el qual es fa *prima facie* exclusivament responsable a l'integrador, propietari dels animals, tret que s'arribi a demostrar la imputabilitat de la infracció a l'integrat (art. 12.4). Com ja s'ha observat (en l'epígraf 3.1), aquest règim només es justifica com a mesura tuitiva de l'integrat, ja que pel fet de ser ell i no pas l'integrador el posseïdor immediat dels animals és qui hauria de ser fet primàriament responsable de la infracció.

3.2.6. L'extinció del contracte

Les causes d'extinció contemplades en l'art. 8 són dues:

- El transcurs del temps de durada previst en el contracte que, com sabem (cfr. epígraf 3.2.3.), no pot ser inferior a un cicle productiu (cfr. art. 4.2). Segons el nostre parer, aquesta causa extintiva no opera *ipso iure*, sinó que, arribat el termini final, el contracte només s'extingeix prèvia denúncia o preavis d'algun dels contractants (art. 8 a)]. Sense aquest preavis, el contracte quedaria prorrogat automàticament. D'aquesta manera, el legislador es proposaria prioritàriament dotar d'estabilitat al treball de l'integrat (si més no, així resultava de la justificació amb la qual el Grup Socialista es va proposar, sense èxit, la introducció del requisit del preavis en l'anterior Llei 24/1984; cfr. *Diari de Sessions del Parlament de Catalunya*, Sèrie P, núm. 9, de 14 de novembre de 1984, pàg. 294).
- La defunció d'algun dels contractants o la seva extinció, en cas de tractar-se d'una persona jurídica (art. 8 b), tret que aquestes contingències es produeixin estant en curs un procés productiu, cas en el qual cal esperar que aquest conclouï.

El fet que la mort o extinció d'un dels contractants determini l'extinció del propi contracte configura el contracte d'integració com a contracte *intuitu personae* o celebrat en atenció a la persona de l'altre contractant. No obstant això, el propi art. 8 introdueix dues excepcions a aquest caràcter i a la causa d'extinció que en deriva:

a) L'acord entre el contractant supervivent i els successors del mort per a continuar la relació contractual fins a la fi de la durada pactada.

b) Sense necessitat d'acord, la facultat dels successors del contractant premort de subrogar-se o succeir al seu causant en la relació contractual, sempre que concorrin en ells dues condicions: ser professionals de la

ramaderia i haver estat col·laboradors “principals i directes en la producció afectada a la integració”.

El caràcter *intuitu personae* que, en general, correspon al contracte determina que aquesta subrogació *ex lege* sigui l'únic supòsit previst de substitució de persones amb manteniment de la relació contractual, sense que ho sigui, en canvi, la cessió del contracte (o de la pròpia posició contractual) a un tercer operada per decisió unilateral d'un dels contractants. És més, segons es desprèn de la jurisprudència, deixant de banda el cas de la subrogació de l'art. 8.b, la substitució de la persona d'un dels contractants per la seva decisió unilateral sembla que només és possible a través de la novació, que comporta l'extinció i substitució del contracte preexistent per un de nou celebrat amb un altre contractant (cfr. Sentència de l'Audiència Provincial de Tarragona, de 14 de juliol de 1994, f. j. III).

3.2.7. L'establiment d'un sistema d'arbitratge institucional

Finalment, una última mostra de l'intervencionisme legislatiu en l'activitat ramadera en règim d'integració per part de la Llei 2/2005 és l'establiment d'un sistema d'arbitratge institucional destinat a “intentar l'avenença entre les parts en les qüestions litigioses relacionades amb la seva aplicació” (Exposició de Motius, últim paràgraf, de la Llei 2/2005). Es crea així la Junta Arbitral de Contractes d'Integració, adscrita al “departament competent en matèria de ramaderia” (art. 14.1). Malgrat que la seva composició, funcionament i organització es remeten a un futur reglament, es perfila com a òrgan de composició paritària, compost “en parts iguals” per membres de les “organitzacions més representatives” d'integradors i integrats (art. 14.3).

Tot i que la Llei 2/2005 supedita la competència de la Junta (i la consegüent eficàcia del laude) a la inclusió en el contracte d'integració d'una clàusula de submissió expressa a la competència arbitral (art. 14.2), aquest requisit no sembla indispensable a la llum de la nova Llei d'Arbitratge (Llei 60/2003, de 23 de desembre, *de Arbitraje*). Conformement a ella, n'hi hauria prou que una de les parts presentés demanda davant la Junta Arbitral i l'altre contractant comparegués davant d'ella sense discutir la seva competència (art. 9.5. i art. 6 de la Llei 60/2003, *de Arbitraje*).